

Ulkomaisten elintarvikkeiden käytön puolittamista koskeva valtuustoaloite

111/00.01.02/2020

Kaupunginvaltuusto 11.11.2019 § 69
309/00.02.00/2019

Valtuutettu Johanna Häggman luki seuraavan ulkomaisten elintarvikkeiden käytön puolittamista koskeneen valtuustoaloitteen:

"Keskustan Etelä-Hämeen piirin hallitus teki 25.10. haasteen jokaiselle maakuntamme kunnalle ja julkisille ruokailun järjestäjille ulkomaisten elintarvikkeiden käytön puolittamisesta vuoteen 2025 mennessä. Kannanotossa haastettiin kaikki Kanta-Hämeen kuntapäätäjät tällä tavoin mukaan ilmastotalkoisiin. Tämä valtuustoaloite tähtää siihen, että Forssan kaupunki on osaltaan mukana näissä talkoissa.

Aloitteen tavoitteena on puolittaa myös Forssassa julkisen sektorin keittiöissä ulkomailta tuotavien raaka-aineiden kulutus vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi on Forssan kaupungissa tehtävä kattavat suunnitelmat ja ohjeistukset.

Ilmansaasteet, ilmastonmuutos ja sen seuraukset ovat merkittävimpiä uhkia ihmisten hyvinvoinnille ja ympäristölle. Liikennesektori on yksi suurimmista yksittäisistä hiilidioksidipäästöjen tuottajista niin Suomessa kuin globaalilla tasolla. Päästöt ovat tavoitteista huolimatta kasvussa kaikilla liikenteen sektoreilla. Maantieliikenteen osuus on edelleen suurin, kasvavin on puolestaan lentoliikenteen osuus. Muita merkittäviä päästölähteitä ovat mm. rahtilaivaliikenne, joka tuottaa paitsi CO₂-päästöjä myös muita ilmansaasteita kuten rikki- ja typpioksidipäästöjä. Myös rahtilaivaliikenteen osuus on ennusteiden mukaan kasvava, eikä kuljetusmuotoa juurikaan ole tarkasteltu ilmastonmuutosten torjunnan keinoista päätettäessä.

Näitä suurimpia liikenteen päästölähteitä voidaan hillitä tehokkaimmin vähentämällä ulkomailta tuotavien tuotteiden määrää ja vastaavasti suosimalla mahdollisimman lähellä tuotettuja tuotteita, jolloin kuljetusmatkat jäävät lyhyiksi. Helpommin tämä ilmastovastuun kantaminen onnistuu, kun Forssan kaupunki ja Loimijoen kuntapalvelut edistävät voimallisesti ja konkreettisesti hankintojen kautta liikenteeseen liittyvien päästöjen vähentämistä.

Kotimaisia raaka-aineita suosimalla pienennetään päästövaikutuksia ja samalla vaikutamme kotimaiseen työllisyyteen sitä nostavasti. Raaka-aineet ovat myös tuoreempia, kun ne tuodaan läheltä.

Suomessa tuotantoeläinten hyvinvointi ja hyvä terveystilanne mahdollistaa antibioottien vähäisen käytön. Näin mikrobilääkeresistenssitilanne on kansainvälisessä vertailussa poikkeuksellisen hyvä. Kotimaisessa viljan ja kasvien tuotannossa

torjunta-ainejäämät ovat vähäiset. Lannoitteiden raskasmetallipitoisuus on Euroopan tiukimmin säädeltyjä. Erityisesti kannattaa välttää kaukomaiden tuotteita kuten riisiä ja soijaa, sillä niiden tuotannossa käytetään paljon torjunta-aineita, jotka ovat meillä kiellettyjä vaarallisten ympäristövaikutusten tai esimerkiksi syöpäriskin vuoksi. Soija ja riisi ovat myös yleisimpiä geenimuunneltuja kasveja.

Suomalainen ruoka on ekoteko. Kotimainen ruoka ja sen tuottajat ansaitsevat siis kiitoksen. Me allekirjoittaneet edellytämme Forssan kaupungin ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin, joilla julkisen sektorin keittiöissä Forssan kaupungissa puolitetaan ulkomailta tuotavien raaka-aineiden kulutus vuoteen 2025 mennessä.”

Häggmanin lisäksi aloitteen olivat allekirjoittaneet valtuutetut Sirkka-Liisa Anttila, Arto Heino, Eino Järvinen, Marjut Kallioinen, Tomi Karlsson, Pia Kuparinen, Emmi Lintonen, Matti Luostarinen, Pentti Mansikkamäki, Sami Mattila, Pekka Murtolahti, Jouni Mäkelä, Vesa Niininen, Timo Norri, Pasi Vikman ja Janne Vuorenmaa sekä varavaltuutetut Eero Hirvikoski ja Hannu Ylitalo.

Käsittely: Valtuutetut Turkka Mali ja Ossi Stenholm poistuivat kokouksesta valtuustoaloitetta luettaessa.

Päätös: Valtuusto lähetti aloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi

Kaupunginhallitus 2.12.2019 § 294

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus pyytää Loimijoen Kuntapalvelut Oy:ltä aloitteesta tarkoitettua asiasta lausunnon.

Päätös: Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.

KH 24.04.2023 § 156

Valmistelija

Hallintojohtaja Hanna Saarni, hanna.saarni@forssa.fi, puh. 040 573 6133

Loimijoen kuntapalvelut on toimittanut seuraavanlaisen lausunnon:

”Ulkomaisten elintarvikkeiden käytön puolittamista koskevan valtuustoaloitteen allekirjoittajat toivovat Forssan julkisen sektorin keittiöissä ulkomailta tuotavien raaka-aineiden kulutuksen puolittamiseen tähtäävien suunnitelmien ja ohjeistusten tekemistä.

Ulkomaisten elintarvikkeiden käytön puolittamisessa tulee huomioida myös hankintalaista tulevat edellytykset julkisten hankintojen osalta taaten tarjoajille tasapuolisen mahdollisuuden osallistua tarjouskilpailuun sekä Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n sitoutuminen puitesopimukseen elintarviketoimituksista. Kilpailutuksessa perusteina voi olla arvovalintaisia kriteereitä (esim. laatu,

toimitusaika, tuoreus), joilla voidaan ohjata kotimaisuusasteen kasvattamiseen. Tuotteen alkuperä ei kuitenkaan voi olla suoraan valintaperuste.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n 28.8.2013 kotimaisten elintarvikkeiden lisäämistä koskevaan valtuustoaloitteeseen antaman vastauksen mukaan se pystyy yksiselitteisesti määrittelemään kilpailutuksessa tarvittavat laatu- ja hintaperusteiset kriteerit raaka-aineiden ravitsemuksen, pakkauskoon, jalostusasteen, tuoreusasteen ja käyttöajan osalta. Mikäli kilpailutuksessa halutaan huomioida myös elintarvikkeiden kotimaisuusasteen lisääminen, tulee valintakriteereihin määritellä myös arvovalintaperusteiset valintakriteerit laatu- ja hintaperusteisten kriteerien lisäksi.

Loimijoen Kuntapalvelut selvitti ateriapalveluissaan vuonna 2019 käyttämiensä elintarvikkeiden kotimaisuusastetta, jolloin euromääräisesti mitattuna kotimaisuusaste oli 74,5 %. Kuoritut juurekset, lihatuotteet sekä peruna ovat täysin kotimaisia. Kaikkia elintarvikeryhmiä, kuten esimerkiksi suurusteita, ei ole mahdollisuutta hankkia kotimaisilta toimittajilta suurien, monikansallisten yhtiöiden ollessa toimittajia.

Ulkomaisten elintarvikkeiden käytön määrään voidaan vaikuttaa esimerkiksi ruokalistojen suunnittelulla, jossa kuitenkin tulee ottaa huomioon myös asiakkaiden tarpeet ja toiveet. Tietyissä elintarvikeryhmissä kustannukset kasvavat kotimaisia elintarvikkeita suosimalla. Esimerkiksi korvaamalla ulkomaiset pakastekasvikset kotimaisilla, riisi kotimaisella ohrasuurimolla tai tuomalla valikoimaan kotimainen järvikalatuote aterian hinta kohoaa kotimaisuusasteen kasvaessa. Tämä vaikutus tulee ottaa huomioon aterioiden hinnoittelussa ja talousarvion laadinnan yhteydessä.

Aloitteen toteutuessa Loimijoen Kuntapalvelut Oy tarvitsee sellaiset ohjeet ja arvovalintaperusteet hankinnoille, joilla voi toimia hankintalain mukaisesti sekä riittävät taloudelliset resurssit toiminnan toteuttamiseksi.”

Loimijoen Kuntapalveluilta saadun tiedon mukaan ruoan euromääräinen kotimaisuusaste on tällä hetkellä lausunnossa mainittua jonkin verran korkeampi yhden tavarantoimittajan vaihduttua.

Tarkoituksenmukaisin ja taloudellisin tapa lisätä ruoan kotimaisuusastetta on kiinnittää asiaan huomiota ruokalistojen suunnittelussa. Mikäli kotimaisuusaste halutaan maksimoida, tulee asia huomioida talousarviovalmistelussa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Jari Kesäniemi, puh. 03 4141 5260

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus

1. merkitsee tiedokseen Loimijoen Kuntapalvelujen vastauksen ja pyytää Loimijoen Kuntapalveluja kiinnittämään systemaattisesti

huomiota ruokalistojen suunnittelussa siihen, että ruoan valmistuksessa voidaan mahdollisimman paljon hyödyntää kotimaisia raaka-aineita.

2. ehdottaa valtuustolle, että se merkitsee aloitteen loppuunkäsittelyksi.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.